

hactenus crudelibus cruciatibus subjiunt. Quare **Α** Θεοῦ, καὶ τὴν ἀλήθειαν οὐχ εὔρον. Εἰ οὖν βούλει, tales homines necessario amiserunt sapientiam ἀκριβῶς ἔντυχε τούτοις, ὅπως σχῆς σύμβολον (71), Dei, nec verum invenerunt. Si vis igitur, hæc diligenter evolve, ut habeas symbolum et pignus veritatis. καὶ ἀρραβῶνα τῆς ἀληθείας.

(71) Σύμβολον. Hæc de baptismo intelligit Fellus; sed compendium et pignus veritatis consignatum his libris malim intelligere.

ΕΡΜΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΔΙΑΣΥΡΜΟΣ

ΤΩΝ ΕΞΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ

HERMIÆ PHILOSOPHI

GENTILIUM PHILOSOPHORUM IRRISIO

Ex interpretatione Raphaelis Seileri, pluribus locis emendata.

ADMONITIO

401 Quisnam fuerit Hermias ille philosophus, qui tot salibus philosophos defricuit, aut quo vixerit tempore, silent antiqui omnes, nec insunt ipsius libello dijudicandi notæ, sed tantum conficiendi. Recentiore Justinio martyre ac Tatiano pronuntiare possumus. Premittit enim vestigia Justiniani, ejusque verbis et sententiis utitur pro suis. Videtur etiam Tatiani sales imitatus esse, et scribendi materiam ex hoc Tatiani loco (n. 25) sumpsisse: «Platonis decreta sequeris; ecce tibi Epicureus sophista palam et aperte adversatur. Kursus Aristotelem vis sectari; tibi que Democriti sectator aliquis conviciatur.» Totus Hermiæ libellus nihil aliud videtur esse, quam elegans et peracuta hujus Tatiani sententiæ amplificatio.

Antiquitatem hujus scriptoris probare possunt cum adhibita resellendorum philosophorum ratio, quorum dissensiones et cuiusque sectæ de aliis detrahendi studia non videtur tam nativis coloribus picturus fuisse, nisi adhuc ejusmodi sectæ et gentilium superstitiones vigerent; tum etiam philosophi titulus Hermiæ in omnibus excusis et manuscriptis codicibus attributus, ex quo non absurde conjiciamus eum, ut Justinum, Tatianum et alios ejusmodi, ex philosopho gentili factum esse Christianum, ac philosophi insignia retinuisse. Redolet etiam antiquitatem, quod gentilium sapientiam angelis acceptam refert, quos antiquissimi quique scriptores e cælo in terram delapsos et supra mulieribus intulisse, et varias artes ac scientias hominibus tradidisse opinati sunt. Utrum autem sæculo secundo floruerit, ut visum est Caveo, affirmare non ausim; nec video cur isto potius quam tertio sæculo vixisse dicatur.

At rejicienda prorsus et resellenda Lannbecii et Tentzelii opinio, quorum alter Biblioth. Vindobon. lib. vii, alter Exercit. select. V, p. 228, auctorem hujus libri Hermiam Sozomenum esse, ecclesiasticæ Historiæ scriptorem existimant. Sed, ut observat Caveus, huic opinioni reclamant stylus in Hermia nostro candidus et pellucidus, et gratis ac leporibus scatens, in historico simplex et incultus. Reclamant etiam philosophi titulus, qui Sozomeno nusquam tribuitur, nec cum scholastici sive advocati arte, quam is sequebatur, valde congruit. Nihil Tentzelius nonnullis Sozomeni adversus philosophos locis; sed hanc rationem Caveus ita infirmam esse contendit ut, si illa valeat, multo potiori jure hic libellus Socrati attribuendus sit, qui multo uberius quam Sozomenus in philosophos invecus est.

Philosophiam ab angelis malis traditam probat ex absurdis et inter se pugnantibus philosophorum sententiis. Nec de animæ natura (n. 1) nec de ejus immortalitate (n. 2) et post hanc vitam statu consentiunt; sed alii in alias absurdissimas opiniones abierunt. De principiis cum Anaxagora Parmenides et cum Parmenide Anaximenes pugnat (n. 3). Si quis Empedoclem sequatur, ab eo abducet Protagoras et a Protagora Thales, et a Thalete Anaximander (n. 4). Magna Archelai fama (n. 5), sed nec ei Plato assentitur, nec Platoni Aristoteles. Pherecydis doctrinam nugæ esse clamat Leucippus (n. 6). Democrito ridenti refragatur plorans Heraclitus. Epicurum ridet Cleanthes capite e puteo elato (n. 7). Carneades et Clitomachus nihil comprehendere posse contendunt. Pythagoras ex numeris elementa componit (n. 8). Quod si in meliando, secundum Pythagoræ placita (n. 9), universo mundo tempus triceris, Epicurus petet ut alios mundos ac immensos dime-tiaris. Ex his concludit (n. 10) Hermias philosophiam nulla evidenti ratione niti.

ΕΡΜΙΟΥ (1) ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΔΙΑΣΥΡΜΟΣ ΤΩΝ
ΕΞΩ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ.

1. Παῦλος ὁ μακάριος ἀπόστολος, τοῖς τὴν Ἑλλάδα ἅπασαν τὴν Λακωνικὴν παροικοῦσι Κορινθίοις γράφων, ὡς ἀγαπητοί, ἀπεφώνησε λέγων, ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ, οὐκ ἀσκόπως εἰπὼν. Δοκεῖ γάρ μοι τὴν ἀρχὴν εἰληφέναι ἀπὸ τῆς τῶν ἀγγέλων ἀποστασίας (2)· δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ σύμφωνα οὐδὲ ὁμόλογα οἱ φιλόσοφοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, ἐκτίθενται τὰ δόγματα. Οἱ μὲν γὰρ φασιν αὐτῶν ψυχὴν εἶναι τὸ πῦρ, οἷον Δημόκριτος, τὸν ἀέρα, οἱ Στωϊκοί· οἱ δὲ τὸν νοῦν· οἱ δὲ τὴν κίνησιν, Ἡράκλειτος (3)· οἱ δὲ τὴν ἀναθυμίασιν· οἱ δὲ δύναμιν ἀπὸ τῶν ἀστρῶν ρέουσάν· οἱ δὲ ἀριθμὸν κινήτικόν, Πυθαγόρας· οἱ δὲ ὕδωρ γονοποιὸν (4), Ἴππων· οἱ δὲ στοιχεῖον ἀπὸ στοιχείων· οἱ δὲ ἀρμονίαν, Δείναρχος· οἱ δὲ τὸ αἷμα, Κριτίας· οἱ δὲ τὸ πνεῦμα· οἱ δὲ τὴν μονάδα, Πυθαγόρας, καὶ οἱ παλαιοὶ τὰ ἐναντία. Πόσοι λόγοι περὶ τούτων; Ἐπιχειρήσεις πόσαι; Πόσαι δὲ καὶ (5) σοφιστῶν ἐριζόντων μᾶλλον ἢ τάληθες εὐρισκόντων;

2. Ἀλλὰ γὰρ ἔστιν· στασιάζουσι μὲν περὶ τῆς ψυχῆς, τὰ δὲ λοιπὰ περὶ αὐτῆς ὁμοουνοῦντες ἀπεφώνησαντο. Καὶ ἄλλοι τὴν ἡδονὴν, αὐτῆς (6) ὁ μὲν τις ἀγαθὸν καλεῖ, ὁ δὲ τις κακόν, ὁ δ' αὖ μέσον (7) ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ. Τὴν δὲ φύσιν αὐτῆς οἱ μὲν ἀθάνατόν φασιν, οἱ δὲ θνητὴν, οἱ δὲ πρὸς ὀλίγον ἐπιδιαμένουσιν, οἱ δὲ ἀποθηριοῦσιν αὐτήν, οἱ δὲ εἰς ἀτόμους διαλύουσιν, οἱ δὲ τρεῖς ἐνσωματοῦσιν, οἱ δὲ τρισχιλίων (8) ἐτῶν περιόδους αὐτῇ (9) ὀρίζουσιν. Καὶ γὰρ εἰ μηδὲ ἕκα-

¹ I Cor. III, 19.

(1) Ἐρμίου. Codex Ottobonianus Ἐρμείου. Sic etiam alius codex e Bibliotheca Cæsarea citatus in edit. Oxon. Codex Vaticanus Ἐρμείου τοῦ φιλοσόφου.

(2) Τῶν ἀγγέλων ἀποστασίας. Non solus ita sensit Hermias. Præter eos qui malas et perniciosas artes a diabolo inventas dicunt, non defuere qui ipsam philosophiam eidem ascriberent. Hos refellit pluribus locis Clemens Alexandrinus, præsertim Strom. I, p. 310, et Strom. VI, p. 647, ubi demonstrat, etiamsi philosophiam angelorum aliquis furto sublatam hominibus tradiderit, id non insciente Deo, sed potius furtum ad hominum utilitatem convertente factum esse.

(3) Ἡράκλειτος. Non multa opus est animi contentione, ut Heracliti et sequentium philosophorum nomina in contextum ex margine venisse perspicimus. In codd. Angl. Vat. et Ottobon. legitur οἷον τὸν ἀέρα, nec in cod. Angl. habetur οἱ Στωϊκοί. Ex quo eruditus Oxoniensis editor conjicit scriptum fuisse, ut apud Justinum Cohort. n. 7, οἱ δὲ τὸν ἀέρα. Non omittenda ejusdem eruditi viri alia observatio, nempe Heracliti nomen non suo loco positum fuisse a librariis, sed poni debuisse post ἀναθυμίασιν. Animam enim, Heracliti judicio, exhalationem esse probat ex Plutarch. De placit. philosoph. I, IV, c. 3.

(4) Γονοποιόν. Codex ms. Angl. γονοποιούν.

(5) Πόσαι δὲ καὶ. Deest aliquod nomen. Legitur in codice Vat. ἐπιχειρήσεις πόσαι δὲ σοφιστῶν. Tota res enitesceret si scriptum fuisset, πόσαι δὲ καὶ

402 HERMIÆ PHILOSOPHI GENTILIIUM
PHILOSOPHORUM IRRISIO.

1. Variæ de animæ essentia sententiæ. — Beatus apostolus Paulus Corinthiis, qui juxta Laconicam Græciam habitant, scribens: Dilecti, sic pronuntiat, sapientia mundi hujus apud Deum stultitia est¹; haud præter rei veritatem locutus. Videtur enim mihi ab angelorum defectione principium accepisse; quam ob causam nec verbis nec sentiis consentanea inter se philosophi dixerunt, dum dogmata exponunt. Nam eorum alii dicunt, animum ignem esse, ut Democritus; alii aerem, ut Stoici; alii mentem, alii motionem, ut Heraclitus; alii exhalationem, alii vim a sideribus promanantem; alii numerum movendi vi præditum, ut Pythagoras; alii aquam genitalem, ut Hippon; alii elementum ab elementis, alii harmoniam, ut Dinarchus; alii sanguinem, ut Critias; alii spiritum, alii unitatem, ut Pythagoras; et prisca diversa. Quot de his sententiæ? Quot philosophorum et sophistarum contendentium magis, quam veritatem invenientium, argumentationes?

2. Philosophorum dissidia de animæ summo bono, immortalitate et metempsychosi. — Verum esto, de anima inter se dissentiant; at de cæteris concordēs pronuntiaverunt. Atqui alius voluptatem ejus bonum, alius malum, alius rursus medium inter bonum et malum appellat. Ejus porro naturam alii immortalem, alii mortalem esse aiunt, alii ad parvum aliquod tempus permanere; alii eam in bestiarum conditiones devolvunt, alii in corpora individua dissol-

σοφιστῶν ἐπιχειρήσεις. Paulo ante Thomas Gale, cujus observationes non paucæ sunt in edit. Oxon. legendum putat, καὶ ἄλλοι αὖ ἐναντία. Legere mallem, καὶ οἱ πάλιν τὰ ἐναντία.

(6) Τὴν ἡδονὴν, αὐτῆς. Thom. Gale legendum putat δύναμιν αὐτῆς vel ἰδέαν αὐτῆς. Quis enim, inquit, statuerit malum esse voluptatem animæ. Sed virum eruditum decepit vitiosa interpunctio, quam apposita post ἡδονὴν virgula sustulimus. Scilicet Hermias non dicit bonum vel malum esse, ex nonnullorum philosophorum sententia, voluptatem animæ, sed voluptatem ab aliis, ut Epicureis, dici bonum animæ, ab aliis vero medium quiddam inter bonum et malum.

(7) Μέσον. Cod. Vat. habet μέσην.

(8) Οἱ δὲ τρεῖς ἐνσωματοῦσιν, οἱ δὲ τρισχιλίων. Posterior editio Paris. habet τρίτου σωματοῦσι. At aliæ editiones, cod. Vat. et Angl. τρεῖς ἐνσωματοῦσαν. Unde non immerito factum in edit. Oxon. τρεῖς ἐνσωματοῦσι. Hæc autem in Platonem dicta sunt, qui in Phædro, p. 248, postquam vulgares animas statuit non eo redire, unde primum profectæ sunt, nisi elapsis decem annorum millibus, sic de philosophorum animabus loquitur: Αὐταὶ δὲ τρίτῃ περιόδῳ τῇ χιλιέτει, ἐὰν ἔλθωσι τρεῖς ἐφεξῆς τὸν βίον τούτον, οὕτω περωθεῖσαι, τρισχιλιοστῶ ἔτει ἀπέρχονται. Hæc autem tertio mille annorum circūita elapso, si tribus hanc vitam vicibus ἀπέχεται, τὰ ἑσπεύεσθαι αἰετῶς ἀφαιρῶσιν.

(9) Αὐτῇ. Cod. Vat. αὐτῆς.

vunt, alii ter ad corpora transire, alii ter mille annorum circuitum ei præstunt. Et qui ne centum quidem annos vivunt, de tribus futuris annorum millibus pollicentur. Hæc igitur quid aliud nominanda sunt quam, ut mihi sane videtur, portentum, aut dementia, aut insania, aut dissidium, aut hæc simul omnia? Quod si verum aliquid invenerunt, aut eadem 403 proferant, aut alius alii assentiantur; tunc et ego libens eis obtemperabo. Sed si animum divellunt atque trahunt, alius in aliam naturam, alius in aliam essentiam, ac materiam ex materia mutant, fateor me crebram rerum conversionem moleste ferre. Nunc immortalis sum, et gaudeo; nunc contra mortalis fio, et ploro; mox in individua corpora solvor; aqua fio, fio aer, fio ignis; paulo post nec aer, nec ignis; feram me facit, piscem me facit. Itaque vicissim fratres habeo delphinos; cum vero me intueor, corpus pertimesco, et nescio quo nomine id vocem, hominemne, an canem, an lupum, an taurum, an avem, an serpentem, an draconem, an chimæram. In cunctas enim bestias ab illis sapientiæ studiosis commutor, terrestres, aquatiles, volucres, multifformes, agrestes, cicures, mutas, vocales, brutas, ratione munitas. Nato, volo, sublimis in aere feror, serpo curro, sedeo. Offert autem sese Empedocles, et arbustum me facit.

3. *Philosophorum de principis dissensiones.* — Cum igitur hominis animum philosophi concordēs deprehendere non possint, multo minus, de diis, aut mundo, verum pronuntiare poterunt. Etenim ea fortitudine præditi sunt, ne stuporem potius dicam; nam qui suum animum invenire nequeunt, ipsorum deorum naturam quærent; et qui suum corpus ignorant, supervacaneum in mundi natura indaganda laborem sumunt. In naturæ certe principis alii aliis summopere adversantur. Ubi Anaxagoras me exceperit, hæc docebit: Mens omnium est initium, eaque causa et domina omnium est, et ordinem confusis præbet, et motionem immobilibus, et discrimen commistis, et ornatum inornatis. Hæc cum dicit Anaxagoras, amicus mihi est, et ipsius sententiæ me subicio. At obsistunt illi Melissus et

A τὸν ἔτη ζῶντες περὶ τρισχιλίων ἐτῶν μελλόντων ἐπαγγέλλονται (10). Ταῦτα οὖν τί χρὴ καλεῖν; ὡς μὲν ἐμοὶ δοκεῖ, τερατεῖαν, ἢ ἀνοϊαν, ἢ μανίαν, ἢ στάσιν, ἢ ὁμοῦ πάντα. Εἰ μὲν τι ἀληθὲς εὐρήκασιν (11), ὁμολογήσατον, ἢ συγκατατιθέσθωσαν (12). καὶ γὰρ τότε ἀσμενος αὐτοῖς πεισθήσομαι. Εἰ δὲ ἀντισπῶσι τὴν ψυχὴν, καὶ ἀνθέλκουσιν ἄλλως (13) εἰς ἄλλην φύσιν, ἕτερος δὲ εἰς ἑτέραν οὐσίαν, ὕλην δὲ ἐξ ὕλης μεταβάλλουσιν (14). ὁμολογῶ γὰρ ἀχθεσθαι τῇ παλιρροίᾳ (15) τῶν πραγμάτων. Νῦν μὲν ἀθάνατός εἰμι, καὶ γέγηθα· νῦν δ' αὖ θνητὸς γίνομαι, καὶ δακρῶν ἄρτι δὲ εἰς ἀτόμους διαλύομαι· ὕδωρ γίνομαι, καὶ ἀήρ γίνομαι, πῦρ γίνομαι· εἶτα μετ' ὀλίγον οὔτε ἀήρ οὔτε πῦρ· θηρίον με ποιεῖ, ἰχθύν με ποιεῖ (16). Πάλιν (17) οὖν ἀδελφοὺς ἔχω δελφίνας· ὅταν δὲ ἐμαυτὸν ἴδω, φοβοῦμαι τὸ σῶμα, καὶ οὐκ οἶδα ὅπως αὐτὸ καλέσω, ἀνθρωπον, ἢ κύναν, ἢ λύκον, ἢ ταῦρον, ἢ ὄρνιν, ἢ ὄφιν, ἢ δράκοντα, ἢ χίμαιραν. Εἰς πάντα γὰρ τὰ θηρία ὑπὸ τῶν φιλοσοφούντων μεταβάλλομαι, χερσαῖα, ἐνυδρα, πτηνὰ, πολύμορφα, ἀγρία, τιθασσά, ἀφωνα, εὐφωνα, ἄλογα, λογικά (18). νήχομαι, ἵπταμαι, πέτομαι, ἔρπω, θέω, καθίζω. Ἔστι δὲ ὁ Ἐμπεδοκλῆς, καὶ θάμνον με ποιεῖ.

Nato, volo, sublimis in aere feror, serpo curro, sedeo. Offert autem sese Empedocles, et arbustum me facit.

3. Ὅπου τοίνυν τὴν ἀνθρώπου ψυχὴν ὁμογνωμῶς εὐρεῖν οὐχ οἶδόν τε τοῖς φιλοσοφοῦσι, σχολῆ γ' ἂν περὶ τῶν θεῶν ἢ περὶ κόσμου δύναιντο τάληθες ἀποφηνασθαι. Καὶ γὰρ ταύτην ἀνδρείαν ἔχουσιν, ἵνα μὴ τὴν ἐμπληξίαν εἶπω· εἰ γὰρ (19) τὴν ἰδίαν ψυχὴν εὐρεῖν οὐ δυνάμενοι, οὐ ζητοῦσι τὴν φύσιν (20) τῶν θεῶν αὐτῶν· καὶ οἱ τὸ ἴδιον σῶμα οὐκ εἰδότες τὴν τοῦ κόσμου φύσιν περιεργάζονται· πάντῃ γοῦν περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς φύσεως ἀνθίστανται ἀλλήλοις. Ὅταν μὲν Ἀναξαγόρας παραλάβῃ με, ταῦτα παιδεύει· Ἀρχὴ πάντων ὁ νοῦς, καὶ οὗτος αἴτιος καὶ κύριος τῶν ὄλων, καὶ παρέχει τάξιν τοῖς ἀτάκτοις, καὶ κίνησιν τοῖς ἀκινήτοις, καὶ διάκρισιν τοῖς μεμιγμένοις, καὶ κόσμον τοῖς ἀκόσμοις. Ταῦτα λέγων Ἀναξαγόρας ἐστὶ μοι φίλος, καὶ τῷ δόγματι πείθομαι. Ἄλλ' ἀνθίστανται τούτου Μελίσσος καὶ Περμενίδης. Ὁ γὰρ

(10) Ἐπαγγέλλονται. Sic emendavimus ex cod. Vat. [et Wolf. textu]. Editi habent ἀπαγγέλλονται. Videtur legendum οἱ μῆδε.

(11) Εὐρήκασιν. Sic Fronto Ducæus, edit. Oxon. et cod. Vat. et Voss.; alii εὐρήκασαν aut εὐρήκαμεν.

(12) Συγκατατιθέσθωσαν. Ita codex Vatic. cum Voss. Editi omnes præter Oxon. συγκατατιθέσθωσαν. Mox Angl. ἀσμένως.

(13) Ἄλλως. Ducæus ἄλλος, atque ita legendum monet editor Oxon.

(14) Μεταβάλλουσιν. Ita edit. Oxon., codd. Vat., Angl. habent μεταλαμβάνουσιν. Aliæ editiones μεταβάλλουσιν. Legendum etiam monet eruditus editor Oxon. εἰ δὲ ἀντισπῶσι, atque ita videtur legisse interpres. Sed postulat sententiæ series, ut ex duabus periodis una fiat, et voculam post ὁμολογῶ aut redundare dicamus, aut legamus ὁμολογῶ γε. Hæc enim est Hermiæ sententiæ: Si quid veri invenerunt, libenter eis obtemperabo. Sed si animum divellunt ac trahunt alius in aliam naturam... fateor me crebram rerum conversionem moleste ferre.

Frustra Thomas Gale legendum putat ἄλλην δὲ ἐξ ὕλης, pro ὕλην δὲ ἐξ ὕλης.

(15) Παλιρροία. Sic cod. Ottobon. et Voss. et Fronto Duc. et editio Oxoniensis; cod. Vat. habet πολυρροία. Editiones aliæ παλεροία.

(16) Ἰχθύν με ποιεῖ. Hæc non solum dicta videntur in Empedoclem, qui, ut testatur Tertullianus in libro *De anima* cap. 32, dicebat: *Thamnus et piscis sui*; sed in ipsum etiam Platonem, qui sub finem *Timæi* hominum genus maxime ineptum et stolidum in pisces mutatum iri fabulatur.

(17) Πάλιν. Ita Vatic. et Ottobon. et Voss. Editi πάλαι.

(18) Λογικά. Θηρία vocari solent omnes belluæ. At Hermias omne animalis genus sic vocal.

(19) Εἰ γὰρ. Legendum οἱ γὰρ admonuit eruditus edit. Oxon. Codex Vaticanus ὁμογνωμῶς εὐρεῖν.

(20) Φύσιν. Hanc vocem addidi ex codd. Angl. et Vat. desumptam; negatio ante ζητοῦσι omnino tollenda, ut observavit eruditus editor Oxon., nisi interrogationis nota ponatur.

μήν Παρμενίδης καὶ ποιητικοῖς (21) ἔπεισιν ἀνακη-
 ρύσσει τὴν οὐσίαν ἐν εἶναι, καὶ αἰδῖον, καὶ ἀπειρον,
 καὶ ἀκίνητον, καὶ παντὶ (22) ὁμοιον. Πάλιν οὖν εἰς
 τοῦτο τὸ δόγμα οὐκ οἶδ' ὅπως μεταβάλλομαι· ὁ Παρ-
 μενίδης (23) τὸν Ἀναξαγόραν τῆς ἐμῆς (24) ἐξήλα-
 σεν. Ἐπειδὴν δὲ ἠγήσωμαι δόγμα ἔχειν ἀκίνητον,
 Ἀναξιμένης ὑπολαβὼν ἀντιέκραγεν· Ἀλλὰ ἐγὼ σοί
 φημι, τὸ πᾶν ἐστὶν ἀήρ, καὶ οὗτος πυκνούμενος καὶ
 συνιστάμενος ὕδωρ καὶ ἀήρ (25) γίνεται, ἀραιούμε-
 νος δὲ καὶ διαχεόμενος, αἰθήρ καὶ πῦρ. Εἰς δὲ τὴν
 αὐτοῦ φύσιν ἐπανιών, ἀήρ ἀραιός. Εἰ δὲ καὶ πυκνω-
 θῆ, φησὶν (26), ἐξαλλάσσεται. Καὶ πάλιν αὐτῷ τοῦ-
 το (27) μεθαρμόζομαι, καὶ τὸν Ἀναξιμένην φιλῶ.

4. Ὁ δὲ Ἐμπεδοκλῆς ἀντικρυς ἔστηκεν ἐμβρι-
 μώμενος, καὶ ἀπὸ τῆς Αἴτνης μέγα βοῶν· Ἀρχαὶ τῶν
 πάντων ἔχθρα καὶ φιλία, ἡ μὲν συνάγουσα, ἡ δὲ διακρί-
 νουσα· καὶ τὸ νεῖκος αὐτῶν ποιεῖ τὰ πάντα. Ὁρίζο-
 μαι δὲ αὐτὰ καὶ ὁμοία, καὶ ἀνόμοια, καὶ ἀπειρα, καὶ
 πέρας ἔχοντα, καὶ αἰδία, καὶ γινόμενα. Εὐγε, ὦ Ἐμ-
 πεδοκλῆεις, ἔπομαι σοὶ καὶ μέχρι τῶν κρατήρων τοῦ
 πυρός. Ἀλλ' ἐπὶ θάτερα (28) Πρωταγόρας ἐστηκώς
 ἀνθέλκει με, φάσκων· Ὅρος καὶ κρίσις τῶν πραγ-
 μάτων ὁ ἄνθρωπος· καὶ τὰ μὲν ὑποπίπτοντα ταῖς
 αἰσθήσεσιν ἐστὶ πράγματα, τὰ δὲ μὴ ὑποπίπτοντα
 οὐκ ἐστὶν ἐν τοῖς εἶδεσι τῆς οὐσίας. Τούτῳ τῷ λόγῳ
 κολακεύμενος ὑπὸ Πρωταγόρου, τέρπομαι, ὅτι τὸ
 πᾶν ἢ τὸ πλεῖστον τῷ ἀνθρώπῳ μένει. Ἀλλαχόθεν
 δὲ μοι Θαλῆς τὴν ἀλήθειαν νεύει (29), ὀριζόμενος·
 ὕδωρ τοῦ παντός ἀρχὴν, καὶ ἐκ τοῦ ὑγροῦ τὰ πάντα
 συνίσταται, καὶ εἰς ὑγρὸν ἀναλύεται, καὶ ἡ γῆ ἐπὶ
 ὕδατος ὀχεῖται. Διὰ τί τοίνυν μὴ πεισθῶ Θαλῆ τῷ
 πρεσβυτάτῳ τῶν Ἴώνων; Ἀλλ' ὁ πολίτης αὐτός (30)
 Ἀναξίμανδρος τοῦ ὑγροῦ πρεσβυτέραν ἀρχὴν εἶναι
 λέγει τὴν αἰδῖον κίνησιν, καὶ ταύτη τὰ μὲν γεννᾶ-
 σθαι, τὰ δὲ φθείρεσθαι. Καὶ δὴ τοίνυν πιστός Ἀνα-
 ξίμανδρος ἔστω.

5. Καὶ μήν οὐκ εὐδοκιμεῖ Ἀρχέλαος, ἀποφαινό-
 μενος τῶν ὄλων ἀρχὰς θερμὸν καὶ ψυχρόν; Ἀλλὰ
 καὶ τούτου (31) πάλιν ὁ μεγαλόφωνος Πλάτων οὐχ
 ὁμολογεῖ, λέγων ἀρχὰς εἶναι θεὸν καὶ ὕλην καὶ πα-
 ράδειγμα. Νῦν μὲν καὶ δὴ πέπεισμαι. Πῶς γὰρ οὐ
 μέλλω πιστεύειν φιλοσόφῳ τῷ τοῦ Διὸς ἄρμα πε-
 ποιηχότι; Κατόπιν δὲ αὐτοῦ μαθητῆς Ἀριστοτέλης
 ἔστηκε, ζηλοτυπῶν τὸν διδάσκαλον τῆς ἀρματοποιίας.
 Οὗτος ἀρχὰς ἄλλας ὀρίζεται, τὸ ποιεῖν καὶ τὸ πά-
 σχειν. Καὶ τὸ μὲν ποιοῦν ἀπαθὲς εἶναι, τὸν αἰθέρα.
 Τὸ δὲ πάσχον ἔχον ποιότητος τέσσαρας, ξηρότητα,
 ὑγρότητα, θερμότητα, ψυχρότητα· τῇ γὰρ τούτων
 εἰς ἀλλήλα μεταβολῇ πάντα γίνεται καὶ φθείρεται.
 Κεκμήκαμεν ἤδη μεταμελόμενοι (32), ἄνω καὶ κάτω

(21) Ποιητικοῖς. Expungendum putat eruditus
 Oxon. editor. Minus recte, ut M. (Menzel) dicit.

(22) Παντί. Vel legendum πάντη, ut idem monet,
 vel fortasse πᾶν τι : illud verum est.

(23) Παρμενίδης. Legitur in codice Vaticano ὁ
 Παρμενίδης καὶ τόν. At legendum καὶ ὁ Παρμενίδης.

(24) Τῆς ἐμῆς. Recte M. ex cap. 15 supplet γνώ-
 μης : Gale διανοίας, Dommerich ψυχῆς.

(25) Καὶ ἀήρ. Legendum καὶ γῆ monet eruditus
 Worthius post Wolf. Hæc verba omisit interpres,
 ut plane repugnantia.

(26) Φησὶν. Ita Vat. et Seileri margo. Editi cum

Parmenides; quorum hic poeticis etiam versibus
 prædicat, hoc quod sit, unum et æternum, et in-
 finitum, et immobile, et omnino simile esse. Rursus
 igitur, nescio quo pacto, in hanc opinionem con-
 cedo, et Parmenides Anaxagoram animo meo ex-
 pellit. Postquam autem me firmam habere senten-
 tiam existimo, Anaximenes vices excipiens, con-
 trarium vociferatur : Imo dico tibi, universum quod
 est, id aer est, qui densatus et concretus, aqua
 fit; sin rarescat et diffundatur, æther et ignis, in
 suam vero naturam reversus, aer liquidus; sin den-
 setur, inquit, mutatur. Rursus in hanc quoque sen-
 tentiam transeo, et jam Anaximenem diligo.

4. Empedoclis et plurium aliorum discrepantes sen-
 tentiæ. — 404 Sed Empedocles contrarius obstat,
 B minas jactans, et ab Ætna magnum clamitans :
 Principia omnium sunt inimici et amicitia; qua-
 rum hæc congregat, illa dissipat, et earum contentio
 cuncta facit. Definitio autem ea, et similia esse, et
 dissimilia; et infinita, et extremum habentia; et
 æterna, et facta. Euge, Empedocles, te sequor, etiam
 usque ad crateres ignis. Ab altera autem parte
 stans Protagoras me distrahit, dicens : Terminus
 et iudicium rerum, homo est, et quæ in sensus ca-
 dunt, res sunt; quæ vero in eos non cadunt, ne in
 naturæ quidem formis existunt; hoc vero sermone
 a Protagora delimitus, delector, quod aut omnia,
 aut certe plurima, homini relinquuntur. Aliunde au-
 tem Thales veritatem mihi suggerit, statuens : Terra
 universorum est primordium, et ex humido cuncta
 constant, et in humidum resolvuntur, et terra in
 aqua fertur. Cur igitur Thaleti non crediderim,
 Ionum antiquissimo? Verum civis ejus Anaximander
 æternam illam motionem humido vetustiore esse
 dicit, eaque alia oriri, alia interire. Itaque fides
 Anaximandro adhiberi debet.

5. Cum Archelao pugnat Plato et cum Platone Ari-
 stoteles. — Nonne vero celebratur Archelaus? qui
 universitatis principium esse calidum et frigidum
 statuit. Sed huic magniloquus Plato non assentitur,
 qui rerum exordia, Deum, et materiam et exemplar
 esse dixit. Jam vero persuasum mihi est. Quidni
 vero? cum philosopho qui Jovis currum etiam fe-
 cerit, crediturus sim? A tergo autem stat ejus disci-
 pulus Aristoteles, qui magistrum ob currus fabri-
 cationem illam æmulatur. Ille alia principia descri-
 bit, facere nimirum et pati. Ac id quidem quod
 faciat, nulla re affici, videlicet ætherem; id vero
 quod patitur, quatuor habere qualitates : aridita-
 tem, humiditatem, caliditatem, frigiditatem; ho-
 aliis codd. φῆ. M. cum Wolf. φυσιν.

(27) Αὐτῷ τοῦτο. Supple κατά· τούτῳ Gale; π.
 αὐ τοῦτῳ M.

(28) Ἐπὶ θάτερα. Vat. ἐπὶ θατέρῳ.

(29) Νεύει. Mallet μηνύει Thom., Gale. Ante pro
 μένει recte M. cum Voss. νέμει.

(30) Αὐτός. Legend. αὐτοῦ. WORTH. Ita et Voss.,
 Wolf., M.

(31) Τούτου. Idem legendum monet τούτῳ.

(32) Ματαμελόμενοι. Melius multo μεταβαλλόμε-
 νοι, ut observat Gale, M. ex Voss. μεταμελλόμενοι
 dedit μεταβαλλόμενοι.

rum enim mutua inter se mutatione omnia et oriri et interire. Defatigatus jam sum, sursum ac deorsum opinionibus jactatus. Verum Aristotelis sententiæ stabo, neque ulla amplius sententia tumultum mihi concitabit.

6. *Pherecydis et Leucippi, Democriti et Heracliti pugna.* — Sed quid agam? nam senes his vetustiores, animi mei nervos incidunt: Pherecydes, qui principia esse dixit, Jovem, Tellurem et Saturnum; Jovem ætherem, Tellurem terram, Saturnum tempus. Ac ætherem quidem producere, terram autem ferre; tempus vero esse, in quo fiant omnia. At inter senes illos etiam est æmulatio. Etenim hæc omnia Leucippus nugæ esse existimans, primordia esse dicit, infinita et immobilia et minima: et subtilia quidem sursum elata, ignem et aerem fieri; crassa autem infra subsistentia, aquam ac terram. Quousque tandem talia edoceor, veri tamen nihil addisco? Nisi Democritus ab hoc errore me liberet, demonstrans, initia esse id quod sit, et id quod non sit; ac id quod sit, esse plenum; quod vero non sit, esse vacuum; plenum autem in vacuo omnia vel conversione, **405** vel figura efficere. Fortassis autem bono Democrito assentirer, et una cum eo ridere vellem, nisi a sententia me deduceret Heraclitus simul et plorans, et dicens: Universorum exordium est ignis; duæ autem ipsius affectiones, raritas et densitas, quarum altera facit, altera patitur; altera coagmentat, altera separat. Abunde jam satur sum, atque etiam tot principiis inebriatus. Sed et illinc Epicurus me adhortatur, ut nequaquam pulchram suam de atomis et de vacuo opinionem contumelia afficiam; nam horum multiplici et multiformi complexione cuncta et oriri et interire.

7. *De Cleanthe et de iis qui verum negant comprehendere.* — Non contradico tibi, Epicure, vir optime; sed Cleanthes, capite e puteo elato, sententiam tuam deridet. Itaque et ipse vera principia haurio, Deum nimirum et materiam: ac statuo, terram in aquam migrare, aquam in aerem; efferri aerem, ignem ad terræ proxima accedere; animum autem per totum mundum penetrare, cujus partem aliquam nos adeptos animari. Cum autem horum tantus sit numerus, alia mihi multitudo ex Libya affluit, Carneades et Clitomachus, eorumque sectatores, qui omnium aliorum placita conculcant, ipsi vero plane pronuntiant, universa incomprehensa esse, et veritati semper falsam quamdam imaginationem esse proximam. Quid igitur agam post tanti temporis ærumnas? quo pacto tot opiniones ex animo meo rursus fundam? Si enim nihil comprehendere potest, ve-

Α τοῖς δόγμασι, πλὴν ἔτι γε (33) τῆς Ἀριστοτέλους γνώμης στήσσομαι, καὶ μηκέτι μοι μηδὲ εἰς λόγος ὀχλείτω.

6. Ἀλλὰ τί δὴ τὰ (34) πάθοιμ' ἄν; νευροκοποῦσι γὰρ μου τὴν ψυχὴν ἀρχαιότεροι τούτων γέροντες· Φερεκύδης μὲν ἀρχὰς εἶναι λέγων Ζῆνα, καὶ Χθονίην, καὶ Κρόνον· Ζῆνα μὲν τὸν αἰθέρα, Χθονίην δὲ τὴν γῆν, Κρόνον δὲ τὸν χρόνον. Ὁ μὲν αἰθήρ τὸ ποιοῦν, ἡ δὲ γῆ τὸ πάσχον, ὁ δὲ χρόνος ἐν ᾧ τὰ γινόμενα. Ζηλότυποι (35) τοίνυν τῶν γερόντων πρὸς ἀλλήλους. Ταῦτα γὰρ τοὶ πάντα ὁ Λεύκιππος λήρον ἡγούμενος, ἀρχὰς εἶναι φησι τὰ ἀπειρα, καὶ ἀκίνητα (36), καὶ ἐλάχιστα· καὶ τὰ μὲν λεπτομερῆ, ἄνω χωρήσαντα, πῦρ καὶ ἀέρα γενέσθαι· τὰ δὲ παχυμερῆ, κάτω ὑποστάντα, ὕδωρ καὶ γῆν. Μέχρι ποῦ τὰ τοσαῦτα διδάσχομαι, μηδὲν ἀληθὲς μανθάνων; Πλὴν εἰ μή τι γε Δημόκριτος ἀπαλλάξει με τῆς πλάνης, ἀποφαινόμενος ἀρχὰς τὸ ὄν, καὶ τὸ μὴ ὄν· καὶ τὸ μὲν ὄν πλήρες, τὸ δὲ μὴ ὄν κενόν· τὸ δὲ πλήρες ἐν τῷ κενῷ τροπῆ, ἢ ῥυθμῷ ποιεῖ τὰ πάντα· ἴσως ἂν πεισθῆην τῷ καλῷ Δημοκρίτῳ, καὶ βουλοίμην ἂν σὺν αὐτῷ γελᾶν, εἰ μὴ μεταπειθοί μὲν* Ἡράκλειτος, κλαίων ὁμοῦ καὶ λέγων· Ἀρχὴ τῶν ὄλων τὸ πῦρ· δύο δὲ αὐτοῦ πάθη, ἀραιότης καὶ πυκνότης, ἡ μὲν ποιοῦσα, ἡ δὲ πάσχουσα· ἡ μὲν συγκρίνουσα, ἡ δὲ διακρίνουσα. Ἰκανῶς ἔχει μοι, κἂν ἤδη μεθύω ταῖς τοσαύταις ἀρχαῖς. Ἀλλὰ με παρακαλεῖ κάκειθεν Ἐπίκουρος, μηδαμῶς ὑβρίσαι τὸ καλὸν αὐτοῦ δόγμα, τῶν ἀτόμων καὶ τοῦ κενοῦ· τῇ γὰρ τούτων συμπλοκῇ πολυτρόπῳ καὶ πολυσχηματίστῳ τὰ πάντα γίνεται καὶ φθίρεται.

7. Οὐκ ἀντιλέγω σοι, βέλτιστε ἀνδρῶν Ἐπίκουρε· ἀλλ' ὁ Κλεάνθης, ἀπὸ τοῦ φρέατος ἐπάρας τὴν κεφαλὴν, καταγελάσσει σου τοῦ δόγματος, καὶ αὐτὸς ἀνεμῶ (37) τὰς ἀληθεῖς ἀρχὰς, Θεὸν καὶ ὕλην· καὶ τὴν μὲν γῆν μεταβαλεῖν εἰς ὕδωρ, τὸ δὲ ὕδωρ εἰς ἀέρα, τὸν δὲ ἀέρα φέρεσθαι, τὸ δὲ πῦρ εἰς τὰ περιγεία χωρεῖν, τὴν δὲ ψυχὴν δι' ὅλου τοῦ κόσμου διήκειν, τῆς μέρους μετέχοντας ἡμᾶς ἐμψυχοῦσθαι. Τούτων τοίνυν (38) τοσοῦτων ἢντων, ἄλλο μοι πλῆθος ἀπὸ Λιβύης ἐπιέρρει, Καρνεάδης καὶ Κλιτόμαχος (39), καὶ ὅσοι τούτων ὁμιλεῖται, πάντα τὰ τῶν ἄλλων δόγματα καταπατοῦντες, αὐτοὶ δὲ ἀποφαινόμενοι διαβρήδην ἀκατάληπτα εἶναι τὰ πάντα, καὶ αἰεὶ τῇ ἀληθείᾳ φαντασίαν αἰεὶ* παρακεῖσθαι ψευδῆ. Τί τοίνυν πάθω τοσοῦτω χρόνῳ ταλαιπωρήσας; πῶς δὲ μοι τῆς γνώμης ἐχχέω τὰ τοσαῦτα δόγματα; Εἰ γὰρ μηδὲν εἴη καταληπτὸν, ἀλήθεια μὲν ἐξ ἀνθρώπων οἴχεται, ἡ δὲ

* Leg. μεταπειθοί με. † Del. αἰεὶ. ‡ Cave facias.

Emendes, sodes, καὶ δὴ τῇ — αἰεὶ. § Nolte.

(33) Ἐτι γε. Legendum ἐπί γε idem observat.

(34) Τί δὴ τὰ. Leg. δῆτα.

(35) Ζηλότυποι. Vat. et Angl. ζηλοτυπεῖ. Mallet Thom. Gale ζηλοτυπία.

(36) Ἀκίνητα. Idem ἀκίνητα, quod multo aptius.

(37) Ἀνεμῶ. Angl. ἀνεμῶν. Legendum ἀνεμῶ.

Ibidem vocem ἀρχὰς suppeditant editio Basil. et duo codices mss. Legitur etiam in Oxon.

(38) Τοίνυν. Hanc etiam vocem habent iidem codices cum Voss. Deerat in editis.

(39) Κλιτόμαχος. Legendum Κλειτόμαχος admonuit Thom. Gale.

ὕμνουμένη φιλοσοφία σκιομαχεῖ μᾶλλον ἢ τὴν τῶν ἄντων ἐπιστήμην ἔχει.

8. Ἄλλοι τοίνυν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς φυλῆς, Πυθαγόρας καὶ οἱ τούτου συμφυλέται, σεμνοὶ καὶ σιωπηλοὶ, παραδιδόασιν ἄλλα μοι δόγματα, ὥσπερ μυστήρια, καὶ τοῦτο δὴ τὸ μέγα καὶ ἀπόρρητον τὸ ΑΥΤΟΣ ΕΦΗ· Ἀρχὴ τῶν πάντων ἡ μονάς· ἐκ δὲ τῶν σχημάτων αὐτῆς καὶ ἐκ τῶν ἀριθμῶν τὰ στοιχεῖα γίνονται. Καὶ τούτων ἑκάστου τὸν ἀριθμὸν, καὶ τὸ σχῆμα, καὶ τὸ μέτρον οὕτω πως ἀποφαίνεται· Τὸ μὲν πῦρ ὑπὸ τεσσάρων καὶ εἴκοσι τριγώνων ὀρθογωνίων συμπληροῦται, τέσσαρσιν ἰσοπλεύροις περιεχόμενον. Ἐκαστον ἰσοπλευρον σύγκειται ἐκ τριγώνων ἑξ· ὅθεν δὴ καὶ πυραμίδι προσεικάζουσιν αὐτό. Ὁ δὲ ἀήρ ὑπὸ τεσσαράκοντα ὀκτὼ τριγώνων συμπληροῦται περιεχόμενον ἰσοπλεύροις ὀκτὼ· εἰκάζεται δὲ ὀκταέδρῳ, ὃ περιέχεται ὑπὸ ὀκτὼ τριγώνων ἰσοπλευρών, ὧν ἕκαστον εἰς ἑξ ὀρθογώνια διαιρεῖται, ὥστε γίνεσθαι τεσσαράκοντα ὀκτὼ τὰ πάντα. Τὸ δὲ ὕδωρ (40), ὑπὸ ἑκατὸν εἴκοσι περιεχόμενον· εἰκάζεται δὲ εἰκοσαέδρῳ, ὃ δὴ συνέστηκεν ἐξ ἰσῶν καὶ ἰσοπλευρῶν τριγώνων εἴκοσι· ὅ δὲ κρη'.... Ὁ δὲ αἰθήρ συμπληροῦται δώδεκα πενταγωνίοις ἰσοπλεύροις, καὶ ὁμοίος ἐστὶ δωδεκαέδρῳ. Ἡ γῆ συμπληροῦται ἐκ τριγώνων μὲν ἠ' καὶ μ', περιέχεται δὲ καὶ τετραγώνοις ἰσοπλεύροις ἑξ· ἐστὶ δὲ ὁμοία κύβῳ. Ὁ γὰρ κύβος ὑπὸ ἑ' τετραγώνων περιέχεται, ὧν ἕκαστον εἰς δ' τρίγωνα· ὥστε γίνεται τὰ πάντα κδ'.

sex quadrangulis contineri, quorum singuli quatuor triangulos habeant; ut summam omnia fiant quatuor et viginti.

9. Τὸν μὲν δὴ (41) κόσμον ὁ Πυθαγόρας μετρεῖ. Ἐγὼ δὲ, πάλιν ἔνθεος γενόμενος, τῆς μὲν οἰκίας καὶ πατρίδος, καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ τῶν παιδίων καταφρονῶ, καὶ τούτων οὐκέτι μοι μέλει· εἰς δὲ τὸν αἰθέρα αὐτὸν αὐτὸς ἀνέρχομαι, καὶ τὸν πῆχυν παρὰ Πυθαγόρου λαβὼν, μετρεῖν ἄρχομαι τὸ πῦρ. Θύ γὰρ ἀπόχρη μετρῶν ὁ Ζεὺς· ἀλλ' εἰ μὴ καὶ τὸ μέγα ζῶον, τὸ μέγα σῶμα, ἡ μεγάλη ψυχὴ, αὐτὸς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέλθοιμι, καὶ μετρήσαιμι τὸν αἰθέρα, οἴχεται ἡ τοῦ Διὸς ἀρχή. Ἐπειδὴν δὲ (42) μετρήσω, καὶ ὁ Ζεὺς κερ' ἐμοῦ μάθη, πόσας γωνίας ἔχει τὸ πῦρ· πάλιν ἐξ οὐρανοῦ καταβαίνω, καὶ φαγῶν ἐλάτας καὶ σῦκα καὶ λάχανα, τὴν ταχίστην ἐπὶ τὸ ὕδωρ στέλλομαι, καὶ κατὰ πῆχυν καὶ δάκτυλον καὶ ἡμιδάκτυλον μετρῶ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν, καὶ τὸ βάθος αὐτῆς ἀναμετρῶ, ἵνα καὶ τὸν Ποσειδῶνα (43) διδάξω πόσης ἄρχει θαλάσσης.

(40) Τὸ δὲ ὕδωρ. Mire mendosa hic omnia in hunc aut similem modum restituantur: Τὸ δὲ ὕδωρ συμπληροῦται ὑπὸ ἑκατὸν εἴκοσι τριγώνων, περιεχόμενον ἰσοῖς καὶ ἰσοπλεύροις εἴκοσιν· εἰκάζεται δὲ εἰκοσαέδρῳ· ὃ δὴ συνέστηκεν ἐξ ἰσῶν καὶ ὀρθογωνίων τριγώνων ρκ'. Ὁ δὲ αἰθήρ ὑπὸ ἑκατὸν εἴκοσι τριγώνων ὀρθογωνίων συμπληροῦται, περιεχόμενον δώδεκα πενταγωνίοις ἰσοπλεύροις, καὶ ὁμοίος ἐστὶ δωδεκαέδρῳ, ὃ δὲ συνέστηκεν ἐκ τῶν τριγώνων ἑκατὸν καὶ εἴκοσιν. Ἡ γῆ συμπληροῦται ἐκ τριγώνων μὲν ἠ' καὶ μ' περιέχεται δὲ καὶ τετραγώνοις ἰσοπλεύροις ἑξ· ἐστὶ δὲ ὁμοία κύβῳ. Ὁ γὰρ κύβος ὑπὸ ἑ' τετραγώνων περιέχεται, ὧν ἕκαστον εἰς ἠ' τρίγωνα· ὥστε γίνεται τὰ πάντα ἠ' καὶ μ'. Aquam autem centum et viginti triangulis impleri, contineri autem aequalibus

ritas facessit ab hominibus, et celebrata philosophia umbras potius consecratur, quam rerum scientiam comprehensam habet.

8. *Pythagoras omnia ex numeris componit.* — Jam vero alii ex antiqua tribu, Pythagoras et tribules ejus, graves et taciturni, alias mihi opiniones, quasi quædam mysteria tradunt, atque etiam illud magnum et arcanum, IPSE DIXIT: Omnium initium est unitas, e cujus figuris et numeris elementa fiunt. Atque eorum cujuslibet numerum, formam et mensuram ita demonstrat: Ignem quatuor et viginti triangulis rectangulis perfici, et quatuor æquis lateribus contineri. Unumquodque autem æquilaterum sex triangulis rectangulis constare; unde etiam eum pyramidi assimilant. Aerem autem octo et quadraginta rectis triangulis impleri, et æqualibus lateribus octo contineri. Equiparari autem figuræ octonorum sessuum, quæ octo triangulis æqualium laterum contineatur, quorum singula in sex rectos angulos dividantur. Itaque anguli omnes fiunt octo et quadraginta. Aquam autem centum et viginti contineri, et comparari figuræ viginti sessuum, quæ ex æqualibus constat, et triangulis æquorum laterum sexies viginti . . . . .

. . . Ætherem vero perfici duodecim quinquangulis æqualium laterum, 406 et similem esse figuræ duodecim sessuum. Terram compleri triangulis octo et quadraginta; contineri autem sex triangulis æqualium laterum, et cubo similem esse. Cubum enim

9. *Absurda cupiditas mundi metiendi.* — Mundum igitur Pythagoras ita metitur. Ego vero rursum numine afflatus, domum, patriam, uxorem, liberos contemno, neque amplius curo; verum in ipsum ætherem ascendo, et cubito a Pythagora sumpto, ignem metiri incipio. Nec enim satis est metiri Jovem; sed nisi etiam ego magnum illud animal, magnum corpus, magnus animus, ipse in cælum venero, et dimetiar ætherem, interibit Jovis imperium. Ubi mensus fuero, et Jupiter ex me cognoverit, quot angulos habeat ignis, rursus ex cælo descendo; et olivas comedens, ficus ac olera, quamprimum ad aquam me confero, et per ulnam et digitum et semidigitum, humidam naturam metior et profunditatem ejus supputo, ut Neptunum quoque doceam quantum sit mare, cui imperat. Nam

et æqui lateris viginti, et comparari icosaedro, quod constat ex æqualibus et æquilateris triangulis centum et viginti. Ætherem vero perfici centum et viginti triangulis rectangulis; et contineri duodecim pentagonis æquilateris, ac similem esse dodecaedro, quod constat ex triangulis centum et viginti. Terram constare ex triangulis rectangulis octo et quadraginta, contineri vero quadrangulis æquilateris sex, et assimilari cubo. Cubus enim sex quadrangulis comprehenditur quorum unumquodque dividitur in octo triangula, ut sint omnia simul quadraginta et octo. WORTH.

(41) Τὸν μὲν δὴ. Angl. τὸν μὲν οὖν.

(42) Ἐπειδὴν δέ. Angl. et Vat. ἐπειδὴν δὲ πάλιν

(43) Τὸν Ποσειδῶνα. Articulus ex Vat. et Otth et Voss. desumptus. Mox καὶ τὴν μ. γ. cum Wolf. M

terram quidem universam una die otheo, et numerum ejus colligo, et mensuram, et figuras. Persuasum enim habeo, me ne dodrantem quidem totius mundi prætermisurum, cum talis et tantus sim. Præterea etiam stellarum numerum et piscium et bestiarum novi, et mundo in bilancem imposito, facile pondus ejus possum cognoscere. Hactenus quidem animus meus, his rebus intentus, totius universitatis imperium affectat.

10. *Epicuri mundorum quam absurda peragratio.* — Prospiciens autem Epicurus, mihi ait: Tu quidem, amice, unum duntaxat mundum dimensus es, cum sint multi mundi et infiniti. Itaque denuo dicere cogor multos cælos, alios ætheres, eosque multos. Age vero non amplius morans comparato paucorum dierum comœatu, Epicuri mundos peragrato. Terminos igitur Tethyn et Oceanum facile transvolo. In novum autem mundum, et quasi in aliam civitatem ingressus, cuncta paucis diebus metior. Illinc iterum transcendo in tertium mundum; postea in quartum, et quintum, et decimum, et centesimum, et millesimum, et quo tandem usque? Omnia enim jam ignorantiae tenebræ sunt, et nigra fraus et infinitus error, et imperfecta cogitatio, et incomprehensa inscitia; nisi ipsas etiam atomos numerare velim, e quibus tot mundi orti sunt, ut nihil inexcussum prætermittam, præsertim res tam necessarias et utiles, unde et domus et civitatis felicitas pendet. Hæc itaque enarravi, ut contrarietatem, quæ in eorum est opinionibus, patefacerem, et inquisitionem rerum quam suscipiunt, in infinitum vagari, et nullo termino contineri, eorumque finem esse inexplicabilem atque inutilem; quippe qui nulla re evidenti, et oratione perspicua confirmetur.

(44) *Μιᾶ*. Deerat in editionibus Parisiensibus.

(45) *Πάντα*. Melius fortasse παντός.

(46) *Σὺ μὲν δὴ*. Vat. σὺ δέ μοι.

(47) *Ὁ φιλότις*. Sic emendatum ope codicis Vaticanæ. Ducæus ὦ φιλότα. Aliæ editiones ὦ φιλότη.

(48) *Ἐπισιτιασάμενος*. Codex Anglicanus ἐπισιτισάμενος. Cf. Dorville ad Charis. pag. 121.

(49) *Εἰς κόσμον*. Supplet τρίτον interpres: εἰς γ' κόσμ. Voss., Wolf., Seiler.

A Τὴν μὲν γῆν ἅπασαν ἡμέρα μιᾶ (44) παρέρχομαι, συλλέγων αὐτῆς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μέτρον, καὶ τὰ σχήματα. Πέπεισμαι γάρ, ὅτι τοῦ κόσμου πάντα (45) οὐδὲ σπιθαμὴν παρήσω, τοιοῦτος καὶ τηλικούτος ὢν. Οἶδα δὲ ἐγὼ καὶ τῶν ἀστέρων τὸν ἀριθμὸν, καὶ τῶν ἰχθύων, καὶ τῶν θηρίων, καὶ ζυγῶ τὸν κόσμον ἰστάς, εὐκόλως τὸν σταθμὸν αὐτοῦ δύναμαι μαθεῖν. Ἄμφι μὲν δὴ ταῦτα μέχρι νῦν ἐσπούδαχεν ἡ ψυχὴ μου, τῶν ὄλων ἀρχεῖν.

10. Προσχύψας δέ μοι φησιν Ἐπίκουρος· Σὺ μὲν δὴ (46) κόσμον ἓνα μεμέτρηκας, ὦ φιλότις (47)· εἰσὶ δὲ κόσμοι πολλοὶ καὶ ἄπειροι. Πάλιν οὖν ἀναγκάζομαι εἰπεῖν οὐρανοὺς πολλοὺς, αἰθέρας ἄλλους, καὶ τούτους πολλοὺς. Ἄγε δὴ μηκέτι μέλλων, ἐπισιτιασάμενος (48) ὀλίγων ἡμερῶν εἰς τοὺς Ἐπικουρείους κόσμοις ἀποδήμησον. Τὰ μὲν οὖν πέρατα Τηθύον καὶ Ὀκεανὸν εὐκόλως ὑπερίπταμαι. Εἰσελθὼν δὲ εἰς κόσμον καινὸν, καὶ ὡσπερ εἰς ἄλλην πόλιν, μετρῶ τὰ πάντα ὀλίγαις ἡμέραις. Κάκειθεν ὑπερβαίνω πάλιν εἰς κόσμον (49)· εἶτα εἰς τέταρτον, καὶ πέμπτον, καὶ δέκατον, καὶ ἑκατοστὸν, καὶ χιλιοστὸν (50), καὶ μέχρι ποῦ; Ἡδὴ γάρ μοι σκότος ἀγνοίας ἅπαντα, καὶ ἀπάτη μέλαινα, καὶ ἄπειρος πλάνη, καὶ ἀτελής φαντασία, καὶ ἀκατάληπτος ἀγνοία· πλὴν εἰ μέλλων (51) κατὰ τὰς ἀτόμους αὐτὰς ἀριθμεῖν, ἐξ ὧν οἱ τοσοῦτοι κόσμοι γεγόνασιν, ἵνα μηδὲν ἀνεξέταστον παραλείπω· μάλιστα τῶν οὕτω (52) ἀναγκαίων καὶ ὠφελίμων ἐξ ὧν οἶκος καὶ πόλις εὐδαιμονεῖ (53). Ταῦτα μὲν τοίνυν διεξηγήθην, βουλόμενος δεῖξαι τὴν ἐν τοῖς δόγμασιν οὖσαν αὐτῶν ἐναντιότητα, καὶ ὡς εἰς ἄπειρον αὐτοῖς καὶ ἀόριστον πρόβεισιν ἡ ζήτησις τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ τέλος αὐτῶν ἀτέχμαρτον, καὶ ἀχρηστον, ἐργῶ μηδενὶ προδήλιω καὶ λόγῳ σαφεῖ βεβαιούμενον.

(50) *Καὶ χιλιοστὸν*. Hæc deerant in editionibus Parisiensibus.

(51) *Μέλλων*. Codex Angl. et Voss. μέλλω. Legendum esse καὶ τὰς ἀτόμους admonuit eruditus Worth.

(52) *Οὕτω*. Duo nostri codices mss. οὕτως. Ita et Voss.

(53) Ita em. Wolf. pro vulgato εὐδαιμονεῖ· antea καὶ ante ὠφελ. abst. ab edit. Wittenberg.